08/231-1589/ПР
05.07.2017

п. 2

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

IV СЕСІЯ VIII СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

_____№_____

Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту

ПРОЕКТ

Відповідно до Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпічменту Президента України) № 19-рп/2003 від 10 грудня 2003 року, з метою правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Направити звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту згідно з додатком.

2. Офіційно оприлюднити це звернення в газеті Київської міської ради «Хрещатик».

3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків.

Київський міський голова В. Кличко

ПОДАННЯ:

Депутат Київської міської ради
Голова фракції "ВО "Батьківщина" — В. Бондаренко

Депутат Київської міської ради
Секретар фракції "ВО "Батьківщина" — Т. Меліхова

ПОГОДЖЕНО:

Голова постійної комісії
Київської міської ради
з питань місцевого самоврядування,
регіональних та міжнародних зв'язків — О. Березніков

Секретар постійної комісії
Київської міської ради
з питань місцевого самоврядування,
регіональних та міжнародних зв'язків — Т. Криворучко

Голова постійної комісії
Київської міської ради
з питань дотримання законності,
правопорядку та запобігання корупції — О. Бондарчук

Секретар постійної комісії
Київської міської ради
з питань дотримання законності,
правопорядку та запобігання корупції — А. Осадчук

Начальник управління
правового забезпечення
діяльності Київської міської ради — В. Слончак

Правовий висновок
від 12.10.2017 № 08/280-2224

Голова постійної комісії Київради з питань
регламенту та депутатської етики — О.Макаров

Відхилено.
Протокол № 46
від 31.08.2017

Додаток
до рішення Київської міської ради
від_____№_____

Звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту

Становлення інституту Президента України було основним у реформуванні державної влади, пов'язаному із проголошенням її незалежності та зміною конституційного ладу України. У системі представницької демократії інститут президентства посідає особливе місце.

Відповідно до статті 5 Конституції України носієм і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Ніхто не може узурпувати державну владу.

У статті 102 Конституції України зазначено, що Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина.

Проаналізувавши коло повноважень Президента України за Конституцією, можна констатувати - основний Закон створює правове поле, згідно з яким глава держави залишається домінуючим елементом політичної системи.

Одночасно, Основний Закон України закріплює особливі правові гарантії діяльності Президента України. Так, у відповідності до статті 105 Конституції України Глава держави користується правом недоторканості на час виконання повноважень.

При цьому, в Рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпічменту Президента України) № 19-рп/2003 від 10 грудня 2003 року (далі – Рішення № 19-рп/2003 КС України) зазначається:

"1.1. Положення частини першої статті 105 Конституції України треба розуміти так, що Президент України на час виконання повноважень не несе кримінальної відповідальності, проти нього не може бути порушена кримінальна справа.

1.2. Положення частини першої статті 111 Конституції України треба розуміти так, що конституційна процедура розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту здійснюється без порушення проти нього кримінальної справи."

Отже, право недоторканності Президента України не може бути скасоване, призупинене або обмежене шляхом порушення проти нього кримінальної справи і переслідування у порядку кримінального судочинства.

Таким чином, Президент України на час виконання повноважень не несе

кримінальної відповідальності, проти нього не може бути порушена кримінальна справа.

Стаття 108 Конституції України закріплює вичерпний перелік підстав дострокового припинення повноважень Президента України. Однією з таких підстав є усунення його з поста в порядку імпічменту.

Згідно Рішення № 19-рп/2003 КС України, встановлена Конституцією України процедура імпічменту є єдиним способом притягнення Президента України до відповідальності і за своєю правовою природою не аналогічна обвинуваченню особи відповідно до норм Кримінально-процесуального кодексу України. Розслідування і розгляд справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту здійснюється без порушення проти нього кримінальної справи.

Відповідно до вимог статті 111 чинної Конституції України імпічмент (особливий порядок відсторонення від посади і притягнення до відповідальності) є особливим видом юридичної, а не політичної відповідальності. Приписи частини шостої статті 111 Конституції України наголошують на необхідності отримання висновку Верховного Суду України про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містить ознаки державної зради або іншого злочину. Це означає, що в даному випадку йдеться про юридичну, а не про політичну відповідальність Президента України.

Отже, в даному випадку йдеться про чисто політичну оцінку дій Президента парламентом, а також про необхідність політичного рішення Верховного Суду України стосовно Президента, оскільки Верховний Суд України змушений буде формулювати об'єктивну сторону обвинувачення Президента яка відсутня у Конституції і Кримінальному кодексі України. Текст присяги включає в себе суто політичні обіцянки, а не юридичні делікти. Звідси випливає можливість суто політичної оцінки дій Президента різними політичними силами парламенту, інтереси яких є часто протилежними, а також наділення Верховного Суду України повноваженнями, які суперечать принципу незалежності суддів (стаття 126 Конституції України), зокрема їх безсторонності та підкоренню при здійсненні правосуддя лише закону (стаття 129 Конституції України).

Загалом, процедура імпічменту є одним із елементів системи стримувань і противаг, а тому виконує ряд важливих функцій. Однією з них є каральна функція за вчинення президентом державної зради або іншого злочину. Але, не менш важливою є також превентивна (попереджувальна) функція, сутність якої полягає у тому, що імпічмент – механізм контролю суспільства за інституціями публічної влади, який одночасно забезпечує реалізацію частини четвертої статті 5 Конституції України про недопустимість узурпації державної влади. Крім того, зазначене положення повинно спонукати президента не вчиняти діянь, що можуть посягати на основи національної безпеки.

Але на сьогоднішній день залишаються не врегульованими окремі питання виборів спеціального прокурора та спеціальних слідчих, не визначений правовий статус спеціального прокурора, спеціальних слідчих, голови, заступника голови, секретаря та членів спеціальної тимчасової слідчої комісії.

Дані норми мають визначатися окремим законом про спеціальні комісії Верховної Ради, на який посилається закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI, яким затверджено Регламент Верховної Ради України (надалі – Регламент). А це нівелює систему стримувань і противаг при взаємодії Президента України та Верховної Ради України, та може призвести до узурпації влади, перетворення демократичної держави на одноосібну диктатуру.

Конституція України визначає правові засади усунення Президента України з поста в порядку імпічменту. З метою деталізації та уточнення вищевказаних положень свого часу було ухвалено Закон України "Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України" від 15 січня 2009 року № 890-VI, який рішенням Конституційного Суду України у справі № 20-рп/2009 від 10 вересня 2009 року було визнано таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), а відповідно він втратив чинність.

Прийняття нового Закону України "Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України" дозволить врегулювати процедуру усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

Однією з основних вимог Революції Гідності було прийняття відповідних законів, щодо врегулювання процедури імпічменту, з метою унеможливлення узурпації влади однією особою.

Однак чинне законодавство, що визначає порядок усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, містить ряд невизначеностей та суттєвих недоліків, без усунення яких практична реалізація цього порядку є малоймовірною та, взагалі, може бути визнана незаконною. Відсутність дієвого механізму реалізації положень Конституції України про імпічмент Президента України робить неможливим виконання Конституції в цілому, що є прямим порушенням проголошеного статтею 8 Конституції України принципу верховенства права.

Таким чином, прийняття єдиного нормативно-правового акту "Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України" та внесення відповідних змін до Регламенту Верховної Ради України, врегулює процедуру усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, забезпечить виконання обіцянок на Майдані та поверне народові України конституційне право дострокового припинення повноважень Президента України, при наявності на це законних підстав.

Звертаємося до Вас з прохання правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

Київський міський голова В. Кличко

Пояснювальна записка
до проекту рішення
"Про звернення Київської міської ради до
Верховної Ради України щодо правового врегулювання
процедури усунення Президента України
з поста в порядку імпічменту"

1. **Обгрунтування необхідності прийняття**

Відповідно до статті 5 Конституції України носієм і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Ніхто не може узурпувати державну владу.

Проаналізувавши коло повноважень Президента України за Конституцією, можна констатувати - основний Закон створює правове поле, згідно з яким глава держави залишається домінуючим елементом політичної системи.

Одночасно, Основний Закон України закріплює особливі правові гарантії діяльності Президента України. Так, у відповідності до статті 105 Конституції України Глава держави користується правом недоторканості на час виконання повноважень.

Отже, право недоторканності Президента України не може бути скасоване, призупинене або обмежене шляхом порушення проти нього кримінальної справи і переслідування у порядку кримінального судочинства.

Таким чином, Президент України на час виконання повноважень не несе кримінальної відповідальності, проти нього не може бути порушена кримінальна справа.

Стаття 108 Конституції України закріплює вичерпний перелік підстав дострокового припинення повноважень Президента України. Однією з таких підстав є усунення його з поста в порядку імпічменту.

Згідно Рішення № 19-рп/2003 КС України, встановлена Конституцією України процедура імпічменту є єдиним способом притягнення Президента України до відповідальності і за своєю правовою природою не аналогічна обвинуваченню особи відповідно до норм Кримінально-процесуального кодексу України. Розслідування і розгляд справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту здійснюється без порушення проти нього кримінальної справи.

Відповідно до вимог статті 111 чинної Конституції України імпічмент (особливий порядок відсторонення від посади і притягнення до відповідальності) є особливим видом юридичної, а не політичної відповідальності. Приписи частини шостої статті 111 Конституції України наголошують на необхідності отримання висновку Верховного Суду України про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містить ознаки державної зради або іншого злочину.

Отже, в даному випадку йдеться про чисто політичну оцінку дій Президента парламентом, а також про необхідність політичного рішення

Верховного Суду України стосовно Президента, оскільки Верховний Суд України змушений буде формулювати об'єктивну сторону обвинувачення Президента яка відсутня у Конституції і Кримінальному кодексі України. Текст присяги включає в себе суто політичні обіцянки, а не юридичні делікти. Звідси випливає можливість суто політичної оцінки дій Президента різними політичними силами парламенту, інтереси яких є часто протилежними, а також наділення Верховного Суду України повноваженнями, які суперечать принципу незалежності суддів (стаття 126 Конституції України), зокрема їх безсторонності та підкоренню при здійсненні правосуддя лише закону (стаття 129 Конституції України).

Чинне законодавство, що визначає порядок усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, містить ряд невизначеностей та суттєвих недоліків, без усунення яких практична реалізація цього порядку є малоймовірною та, взагалі, може бути визнана незаконною. Відсутність дієвого механізму реалізації положень Конституції України про імпічмент Президента України робить неможливим виконання Конституції в цілому, що є прямим порушенням проголошеного статтею 8 Конституції України принципу верховенства права.

Зважаючи на викладене виникла необхідність розробки та прийняття проекту рішення, "Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту".

2. Мета і шляхи її досягнення

Даний проект рішення приймається з метою правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

3. Правові аспекти

Проект рішення "Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту" підготовлений відповідно до Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпічменту Президента України) № 19-рп/2003 від 10 грудня 2003 року.

4. Фінансово-економічне обгрунтування

Прийняття проекту не потребує додаткового фінансування.

5. Доповідач проекту рішення

Доповідачі проекту рішення “Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту” - депутат Київської міської ради, голова фракції Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - Бондаренко Володимир Дмитрович та депутат Київської міської ради, секретар фракції Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - Меліхова Тетяна Іванівна.

Депутат Київської міської ради
Голова фракції «ВО «Батьківщина» В. Бондаренко

Депутат Київської міської ради
Секретар фракції «ВО «Батьківщина» Т. Меліхова

08/231-1589/пр
05.07.2017

ДЕПУТАТ

КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ VIII СКЛИКАННЯ

"5" липня 2017 р. № 08/250-44

Заступнику міського голови -
секретарю Київської міської ради
Прокопіву В.В.

Шановний Володимире Володимировичу!

Відповідно до п. 9 ч. 4 ст. 10, ст. 26 Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київради від 07.07.2016 року №579/579, прошу Вас дати доручення розглянути проект рішення «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту» постійною комісією Київради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків та постійною комісією Київської міської ради з питань дотримання законності, правопорядку та запобігання корупції з подальшим винесенням на розгляд чергового пленарного засідання сесії Київської міської ради.

Доповідачі проекту рішення «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту»: депутат Київської міської ради, голова фракції Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - Бондаренко Володимир Дмитрович та депутат Київської міської ради, секретар фракції Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» - Меліхова Тетяна Іванівна.

Додаток:

1. Проект рішення «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту».
2. Звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в

порядку імпічменту.

2.Пояснювальна записка.

З повагою

Депутат Київської міської ради
Голова фракції «ВО «Батьківщина» В. Бондаренко

Депутат Київської міської ради
Секретар фракції «ВО «Батьківщина» Т. Меліхова

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

СЕКРЕТАРІАТ

УПРАВЛІННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

01044, м. Київ, вул. Хрещатик, 36, каб. 921 *тел.: (044) 202-70-90*

12.10.2017 № 08/230-2224
на № _____ від _____

Голові постійної комісії Київської міської ради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків Березнікову О. І.

Правовий висновок
до проекту рішення Київської міської ради
"Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту"

За результатами розгляду поданого проекту рішення управління правового забезпечення діяльності Київської міської ради вважає за необхідне висловити щодо нього такі зауваження.

У преамбулі проекту рішення як на правову підставу його прийняття містяться загальні посилання на закони України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про статус депутатів місцевих рад".

Також відповідно до пояснювальної записки до проекту рішення останній підготовлено з метою правового врегулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту.

У зв'язку з цим зазначаємо, що преамбула проекту рішення повинна містити посилання на відповідну структурну одиницю компетенційного нормативно-правового акта.

При цьому слід мати на увазі, що компетенційний акт - це акт, що містить пряму вказівку на повноваження суб'єкта нормотворення (Київської міської ради) щодо прийняття рішення з відповідного питання.

Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи і передбачає правову, організаційну та матеріально-фінансову самостійність, яка має певні

конституційно-правові межі, встановлені, зокрема, приписами статей 19, 140, 143, 144, 146 Основного Закону України. Відповідно до цих конституційних положень органи місцевого самоврядування, вирішуючи питання місцевого значення, віднесені законом до їх компетенції зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України.

Також стаття 4 Європейської хартії місцевого самоврядування встановлює, що головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом, органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу.

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 26 березня 2002 року визначив політико-правову природу органів місцевого самоврядування, які не є органами державної влади, а є представницькими органами, через які здійснюється право територіальної громади самостійно вирішувати не будь-які питання суспільного життя, а питання саме місцевого значення, тобто такі, які пов'язані передусім з життєдіяльністю територіальних громад і перелік яких визначено у Конституції і законах України (пункти 4, 5 мотивувальної частини Рішення від 26 березня 2002 року N 6-рп/2002 у справі про охорону трудових прав депутатів місцевих рад).

Процедура імпічменту Президента України врегульована Конституцією України. Зокрема згідно зі статтею 111 Конституції України процедура імпічменту порушується за ініціативою парламенту, справа про імпічмент розслідується спеціальною тимчасовою слідчою комісією, а усунення Президента України шляхом імпічменту можливе лише за рішенням Верховної Ради України. Отже, процедура імпічменту Президента України відповідно до приписів Основного Закону України є парламентською процедурою.

Питання правового регулювання процедури імпічменту не віднесено до питань місцевого значення, а тому Київська міська рада не уповноважена приймати будь-яких рішень з цього питання.

Враховуючи вищенаведене, проект рішення повертається без погодження як такий, що не відповідає вимогам законодавства.

Начальник управління В. Слончак

повинно бути врегульовано Верховною Радою України. Окрім цього, заступник голови комісії наголосила, що даний проект рішення спричинить більше розголосу та політичний ефект, ніж реальні дії.

На голосування було поставлено пропозицію суб'єкта подання Бондаренка В.Д. підтримати проект рішення Київради «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту» без зауважень.

Голосували:
«За» - 1; «проти» - 0; «утр.» - 3.

Після не прийняття зазначеної пропозиції на голосування було поставлено пропозицію відхилити проект рішення «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту» у зв'язку з тим, що звернення з питання правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту не належить до компетенції Київради.

Голосували:
«За» - 3; «проти» - 0; «утр.» - 1.

Голова постійної комісії **О. Макаров**

Заступник міського голови –
секретар Київської міської ради

Березнікову О.І.
Бондарчуку О.В.
Макарову О.А.
Слончаку В.В.

Прошу розглянути проект рішення від 05.07.2017 №08/231-1589/ПР в установленому порядку.

Пихтіній О.М.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Резнікову О.Ю. – до відома
Плісу Г.В. – до відома
Чернишовій М.Ю.
Лазор Л.В.
Юнаковій С.М.

В.ПРОКОПІВ

"05" липня 2017 року
№ 08/231 - 1589/ПР

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

VIII СКЛИКАННЯ

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ РЕГЛАМЕНТУ ТА ДЕПУТАТСЬКОЇ ЕТИКИ

01044, м. Київ, вул. Хрещатик, 36, каб. 1014

тел./факс:(044) 202-72-34

4.09.17 № 08/295-294/6

ВИТЯГ
з протоколу № 46
засідання постійної комісії від 31.08.2017 року

Порядок денний

……

2. Проект рішення Київради «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту» *(реєстраційний номер 08/231-1589/ПР від 05.07.2017)*.

……

По другому питанню слухали інформацію Бондаренка В.Д. щодо проекту рішення Київради «Про звернення Київської міської ради до Верховної Ради України щодо правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту».

Доповідач повідомив щодо змісту зазначеного проекту рішення.

В обговоренні взяли участь: Макаров О.А., Маслова Н.В., Опадчий І.М., Приходько Н.І., Ходзієнко А.Л., Комов В.В., Гаранджа О.А., Стацюра Н.І., Куценко С.М., Бондаренко В.Д.

В процесів обговорення Опадчий І.М. зазначив, що депутати Київради мають право звернутись до Верховної Ради України, однак наголошує на тому, що звернення з питання правового регулювання процедури усунення Президента України з поста в порядку імпічменту не належить до компетенції Київради.

Під час обговорення Бондаренко В.Д. зауважив, що оскільки питання врегулювання процедури імпічменту не належить до повноважень Київради, депутати повинні звернутись до органу в межах компетенції якого є вирішення вказаного питання.

В процесі обговорення Маслова Н.В. зазначила, що Київрада повинна діяти в межах наданих їй повноважень, в той же час питання імпічменту